

2024-10-11 Nr. NV-2676

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-24-1221(2) – TAP-24-1227(2) TAIS – 24-12494(3); 24-12498(3); 24-12500(3); 24-12501(3); 24-12495(3); 24-12496(3); 24-12503(3)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 13-1, 14, 14-1, 15-1, 16, 19, 20, 20-1, 20-2, 22, 22-1, 23, 28, 29, 30, 31, 37, 38, 39-1, 39-3, 39-5, 39-6, 45, 46, 48, 49, 51, 55, 57, 59, 60, 63, 64, 65 STRAIPSNIŲ, SEPTINTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 1-1, 39-7, 48-1, 48-2, 58-1 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Energetikos ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-10-08	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Įstatymų projektai parengti siekiant į nacionalinę teisę perkelti Europos Parlamento ir Tarybos 2023 m. spalio 18 d. direktyvą (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652 (toliau – Direktyva), taip pat siekiant pagerinti energetikos srities reglamentavimą mažinant administracinę našta ir pateikiant aiškesnį reglamentavimą.

Tuo tikslu parengtas įstatymų pakeitimų paketas, susidedantis iš: 1) Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1, 2, 3, 5, 6, 7, 131, 14, 141, 151, 16, 19, 20, 23, 28, 29, 391, 393, 45, 46, 48, 49, 55, 59, 64 straipsnių, septintojo skirsnio, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 11, 397, 481, 482, 581 straipsniais įstatymo projekto (toliau – AIEĮ projektas), 2) Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 16, 17, 211, 22, 31, 39, 481, 482, 483, 732 straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo septintuoju 2 skirsniu įstatymo projekto (toliau – EEĮ projektas), 3) Energetikos įstatymo Nr. IX-884 131 ir 21 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projekto (toliau – EĮ projektas), 4) Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 2, 4, 5, 11, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 31, 32 ir 33 straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 201 straipsniu įstatymo projekto (toliau – ADĮ projektas), 5) Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 2, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2755 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – ADĮ projektas Nr. 2) ir 6) Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo Nr. I-1495 2, 3, 8, 11, 12 straipsnių, 1, 2 ir 3 priedų pakeitimo įstatymo projekto (toliau – PŪVPAVĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai).

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS**Pagrindiniai siūlomi keitimai.****AIEĮ projektu perkeliama Direktyvą siekiama:**

- nustatyti privalomą tikslą iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro;
- nustatyti siektiną tikslą dėl pažangių energijos iš AEI gamybos technologijų diegimo;
- apibrėžti atvejus, kada AEI plėtra gali būti laikoma atitinkanti viršesnį viešąjį interesą ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslą;
- skatinti savanoriškas pramonės gaminių, pagamintų naudojant AEI ir iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą, ženklavimo sistemas;
- užtikrinti, kad leidimų išdavimo procedūros netruktų ilgiau nei nustatyta Direktyvoje;
- patikslinti AEI kilmės garantijų reglamentavimą aiškiai nustatant, kokiais atvejais yra galimi sandoriai dėl kilmės garantijų;
- įtraukti kurą iš perdirbtų neatsinaujinančių išteklių atliekų ir iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą nebiologinės kilmės kurą, kuriems būtų taikomi tvarumo ir ŠESD kiekio sumažėjimo kriterijai;
- nustatyti naują tikslą, kad ŠESD, susidarančių dėl iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro ir kuro iš perdirbtų neatsinaujinančių išteklių atliekų naudojimo, kiekis, palyginti su išmetamųjų dujų, susidarančių dėl iškastinio kuro naudojimo, kiekiu, sumažės mažiausiai 70 procentų;
- užtikrinti Direktyvos nuostatų, susijusių su pakopiniu biomasės naudojimo principu (biomasės panaudojimu energetiniais tikslais), biomasės tvarumo ir išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijų taikymu šilumos, elektros energijos gamybos įrenginiuose, perkėlimu į nacionalinę teisę;

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

10. įtvirtinti nuostatas dėl paspartintų AEI plėtros zonų saulės šviesos energijos ir vėjo elektrinėms, perdavimo ir skirstomiejiems tinklams bei kaupimo įrenginiams;

11. užtikrinti galimybę sudaryti bendradarbiavimo susitarimus dėl iš AEI pagaminto nebiologinės kilmės kuro kiekio ar jo dalies perdavimo tarp Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių narių;

14. sukurti sąlygas valstybėms narėms vykdyti bendrus AEI projektus sausumos ir jūrinėje teritorijoje.

2. AIEI projektu keičiamu Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 49 straipsniu siekiama, kad:

- statybą leidžiantis dokumentas būtų išduodamas atlikus visas būtinas procedūras.
- Patikslinama, kad nesudarius susitarimo dėl veiklos žemės sklypuose sąlygų statybą leidžiantis dokumentas neišduodamas;

- energijos kaupimo įrenginių statyboms tam tikrais atvejais nereikėtų keisti žemės paskirties;
- būtų įtvirtinta, nuo kurio momento laikoma, kad yra planuojama statyti didesnę kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinę;

- būtų aiškiai nustatoma, kada asmuo, suinteresuotas elektros energijos gamybos didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinėje vykdymu, su žemės sklypo ir (ar) statinio savininku privalo sudaryti susitarimus dėl vėjo elektrinių statybos, o kada neprivalo;

- būtų įtvirtintas papildomas pranešimų registravimas Registrų centre (žemės sklypų savininkų vieno vėjo elektrinės stiebo atstume ir atstumu nuo vieno vėjo elektrinės stiebo iki keturių vėjo elektrinės stiebų);

- būtų įtvirtinta, kad asmuo, suinteresuotas elektros energijos gamybos didesnės kaip 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinėje vykdymu, asmenims siųsdamas informacinius pranešimus vadovaujasi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos paskelbtais pavyzdiniais pranešimais.

Ir kt.

EEI projektu perkeliant Direktyvą siekiama:

1. sutrumpinti leidimo modernizuoti iš AI elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį bei leidimo gaminti elektros energiją, kai jis išduodamas atlikus atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančios elektrinės ar elektros energijos gamybos įrenginio modernizavimą išdavimo terminą;

2. užtikrinti, kad perdavimo tinklų operatorius skelbtų informaciją apie AEI dalį ir išmetamą ŠESD kiekį bei jų prognozes;

3. nustatyti pareigą energijos kaupimo įrenginius – buitines ir pramonines baterijas, gaminantiems asmenims užtikrinti, kad būtų galimybė susipažinti su šių baterijų informacija.

EEI projektu tobulinant teisinį reglamentavimą AEI plėtrai siekiama:

1. spręsti situaciją, kai statant elektrinę, įskaitant hibridinę elektrinę ar (ir) kaupimo įrenginį, gamintojas negali užtikrinti atitikties techniniams reikalavimams, kurie neturi reikšmingos įtakos energetikos sistemai, tačiau šią atitiktį užtikrinti gali po kurio laiko ar kitame hibridinės elektrinės statybos etape;

2. patikslinti prievolių įvykdymo užtikrinimo dalį, kuria pasinaudoja tinklų operatorius, kai nėra vykdomi gamintojo įsipareigojimai;

3. užtikrinti, kad kai gamintojas leidimo plėtrai galiojimo metu siekia sumažinti leistiną generuoti galią, elektros tinklų pralaidumai būtų atlaisvinti, kai tik gamintojas nusprendžia tą padaryti;

4. Užtikrinti elektrinės, kaupimo įrenginių ir vartotojo įrenginių prijungimo prie elektros tinklų procesų atitiktį Lietuvos Respublikos statybos įstatymui;

5. suteikti galimybę išskaidyti elektrinę ar hibridinę elektrinę į du atskirus projektus laikantis tam tikrų reikalavimų;

PŪVPAVĮ projektas parengtas siekiant suderinti Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatas su pakeitimais, siūlomais įtvirtinti AIEI projekte, **susijusiais su viršesnio viešojo intereso ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslo, paspartintų atsinaujinančių išteklių energijos plėtros zonų ir trumpesnių leidimo modernizuoti iš AEI elektros energiją gaminančią elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį bei leidimo gaminti elektros energiją, kai jis išduodamas atlikus atsinaujinančių išteklių elektros energiją gaminančios elektrinės ar elektros energijos gamybos įrenginio modernizavimą, išdavimo terminų nustatymu.** Poreikis viršesnio viešo intereso nuostatas perkelti į AIEI projektą susijęs su tuo, kad viršesnio viešojo intereso ir visuomenės sveikatos ir saugos tikslo nuostatos yra tiesiogiai susijusios su leidimų išdavimo administracine procedūra plėtojamiems energijos iš AEI gamybos įrenginiams, AEI naudojančioms elektrinėms ir energijos kaupimo įrenginiams bei jų prijungimui prie perdavimo sistemos ar skirstomųjų tinklų. PŪVPAVĮ projekte, atsižvelgiant į AIEI projekte nustatytus **trumpesnius leidimų išdavimo terminus** ir siekiant juos atitikti, nustatyti atvejai, kai paspartintos plėtros zonose plėtojamiems AEI naudojančioms įrenginiams yra atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV).

ADI projektu siekiama įtvirtinti šiuos esminius pakeitimus:

1. įtvirtinti sąvoką „elektrinių transporto priemonių baterija“ ir pakeisti sąvokas „degalų tiekėjas“, ir „degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių“;

2. padidinti degalų iš atsinaujinančių išteklių tiekimo įpareigojimus atsižvelgiant į Direktyvoje nustatytus tikslus;

3. įtvirtinti Direktyvoje nustatytus daugiklius, taikomus skirtingų degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – DAEI) tiekimui, nustatant, kad atitinkami daugikliai būtų pritaikomi ir sugeneruojant DAEI apskaitos vienetus;

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

4. nustatyti degalų tiekėjams papildomus lankstumo mechanizmus, leidžiančius perkelti dalį sugeneruotų DAEI apskaitos vienetų į ateinančius kalendorinius metus;
5. užtikrinti, kad degalų tiekimo įpareigojimų mechanizmas būtų grįstas proporcingomis sankcijomis sudarant galimybes neįgyvendinus dalies įpareigojimo pasitaisyti ateinančiais kalendoriniais metais;
6. nustatyti naujus, ilgesnius terminus degalų tiekėjams pateikiant metines audito ataskaitas ir Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – Taryba), įvertinant metines audito ataskaitas;
7. įpareigoti degalų tiekėjus į Sąjungos duomenų bazę teikti informaciją apie sandorius, susijusius su DAEI tiekimu;
8. sudaryti galimybes iš AEI pagamintą nebiologinės kilmės kurą įskaityti į degalų tiekėjų įpareigojimų įgyvendinimą, jeigu jis yra naudojamas kaip tarpinis produktas gaminant įprastinius degalus;
9. susiaurinti pažangiųjų biodegalų gamybai tinkamų naudoti žaliavų vertinimo metodikos apimtį iki biologinės kilmės žaliavų vertinimo;
10. nustatyti pareigą transporto priemonių gamintojams transporto priemonėse diegti informacines valdymo sistemas, leidžiančias vartotojams ir trečiosioms šalims susipažinti su duomenimis, susijusiais su baterijos būkle, įkrovos būseną, įkrovimo galios parametrais ir baterijos talpa;
11. nustatyti, kad mažmeninės prekybos degalais vietose būtų skelbiama informacija apie degalų sudėtyje naudojamus biodegalus ir jų žaliavas bei kilmės šalį;
12. nustatyti papildomas sankcijas, taikomas degalų tiekėjams už audito ataskaitos nepateikimą ir vengimą registruotis į DAEI apskaitos vienetų sistemą.

ADĮ projektu Nr. 2 siekiama suvienodinti elektros energijos iš AEI apskaičiavimo taisyklės, kai elektros energija yra patiekama į transporto sektorių, numatant, kad būtų atsižvelgiama į vidutinę AEI bendro elektros energijos suvartojimo procentinę dalį.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Priėmus Įstatymo projektus bus perkeltos direktyvinės nuostatos, taip pat bus pagerintas energetikos srities reglamentavimas, mažinant administracinę našą ir pateikiant aiškesnį reglamentavimą.

STEBĖSENA

-

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Siekiant su socialiniais partneriais suderinti esminius Direktyvos nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę aspektus, 2024 m. gegužės 28 d. ir liepos 8–9 d. vyko viešosios konsultacijos. 2024 m. gegužės 28 d. įvyko viešoji konsultacija dėl atsinaujinančių išteklių energijos panaudojimo energijai gaminti galimybių žemėlapio ir paspartintų plėtros zonų planų. 2024 m. liepos 8 d. įvyko viešoji konsultacija dėl leidimų išdavimo procedūrų ir viršesnio viešo intereso. Organizuotų viešųjų konsultacijų metu pateikti pasiūlymai įtraukti į rengiamus įstatymų projektus.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

- Įstatymų projektai 2024 m. rugpjūčio 1-20 d. buvo pateikti išvadoms gauti ir paskelbti Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).
- 2024 m. rugsėjo 6 d. įvyko pateiktų pastabų ir pasiūlymų dėl Įstatymų projektų aptarimas su pastabas teikusiais subjektais.
- 2024 m. rugsėjo 6 d. patikslinti projektai buvo pateikti pastabas teikusiems subjektams, kurie galėjo savo siūlymus dėl projektų tikslinimo teikti iki 2024 m. rugsėjo 11 d. Gautos papildomos pastabos buvo įvertintos atitinkamai patikslinant projektus, arba paliekant pastabas neatsižvelgtas.
- Taip pat papildomai 2024 m. rugsėjo 26 d. įstatymų projektai, kurie buvo pateikti Vyriausybei, elektroniniu paštu buvo išsiųsti ir pastabas teikusiems subjektams (pasiūlymus dėl tikslinimo pateikė tik ESO. Pasiūlymai aptarti ir suderinti).
- Įstatymų projektai svarstyti 2024 m. spalio 8 d. tarpinstituciniame pasitarime. Patikslintas AIEI projektas suderintas darbo tvarka su Aplinkos ministerija pagal išsakytas pastabas.
- Įvertintos ir atitinkamai patikslinti projektai atsižvelgiant į Energetikos ministerijai darbo tvarka AB „Energtijos skirstymo operatorius“, LITGRID AB teiktas pastabas ir pasiūlymus, į Lietuvos Respublikos Vyriausybei Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Valstybės įmonės Registrų centro, UAB „Neste Lietuva“ bei UAB „Ignitis Renewables“ teiktas pastabas ir pasiūlymus. ADĮ projektai buvo pakoreguoti atsižvelgiant į visas Vyriausybės Teisės grupės pastabas. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje pateiktos pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos nebuvo atsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikti pridedamoje derinimo pažymoje.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlytina Įstatymo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

PAŽYMA PARENGĖ	Ieva Bardauskienė
	Ekonomikos politikos grupė, Pavaduojantis/ti (pavaduojamojo pavardė)